ונשק ריגלוי דרבי יונתן א"ל רבי ינאי [א] מה טיבו הוא שלים לך מן ימוי
א"ל חד זמן אתא קיבל לי על בריה דיזנוניה אמרית ליה איזיל צעק
בי כנישתא עלוי ובזיתיה א"ל ולמה לא כפיתיה א"ל אוכופין ליה א"ל
יעדיין את לזו חזר ביה רבי יונתן וקבעה שמועה מן שמיה [ב] אתא רבי
יעקב בר אחא רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן [ג] שכופין את הבן
לזון את האב אמר רבי יוסי בי' ר' בון הלואי הוון כל שמועתה ברירי
לי כהדא שכופין את הבן לזון את האב: וגמילת חסדים: דכתיב °רודף
צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד כבוד בעולם הזה וחיים לעולם
הבא רבי שמואל בר רב יצחק °הוה נסיב שיבשתיה והוה מהדס קומי
כליא והוה ר"ז חמי ליה ומיטמר מן קמוי אמר חמי להדין סבא איך
הוא מבהית לן וכיון דדמך הוה תלת שעין קלין וברקין בעלמא נפקת
ברת קלא ואמרה דדמוך ר' שמואל בר רב יצחק גמיל חסידי' נפקון
למגמל ליה חסד נחתת אישתא מן שמיא ואיתעבידת כעין שבשא דנור
בין ערסיה לציבורא והוון ברייתי אמרין [ד] הייא דהדין סבא דקמת ליה
שבשתיה: והבאת שלום בין אדם לחבירו: כתיב °סור מרע ועשה טוב
בקש שלום ורדפיהו בקשיהו במקומך ורדפיהו במקום אחר א"ר טביומי
°נא' כאן רדיפה ונא' להלן רדיפה מה רדיפה שנא' להלן כבוד בעולם
הזה וחיים לעולם הבא אף הכא כן: ות"ת רבי ברכיה ורבי חייא דכפר
דחומין חד אמר אפילו כל העולם כולו אינו שוה לדבר אחד של תורה
וחד אמר אפילו כל מצותיה של תורה אינן שוות לדבר א' מן התורה
רבי תנחומא ורבי יוסי בן זימרא חד אמר כהדא וחד אמר כהדא רבי
אבא אבוי דרבי אבא בר מרי בשם רבי אחא כתוב אחד אומר °וכל
חפצים לא ישוו בה וכתוב אחד אומר °וכל חפציך לא ישווו בה [ה] חפצים
אלו אבנים טובות ומרגליות חפציך אלו דברי תורה דכתיב °כי באלה
חפצתי נאם ה' ארטבון שלח לר' הקדוש חד מרגלי טבא אטימיטון
א"ל שלח לי מילה דטבא דכוותה שלח ליה חד מזוזה א"ל מה אנא
שלחי לך מילה דלית לה טימי ואת שלחת לי מילה דטבא חד פולר
א"ל חפציך וחפצי לא ישוו בה ולא עוד אלא דאת שלחית לי מילה
דאנא מנטיר לה ואנא שלחית לך מילה דאת דמך לך והיא מנטרה
לך דכתיב °בהתהלכך תנחה אותך. ר' מנא שמע כולהון מן הדין קריא
°כי לא דבר רק הוא מכם זה תלמוד תורה כי הוא חייכם זה כיבוד
אב ואם ובדבר הזה תאריכו ימיכם זו גמילת חסדים על האדמה זה
הבאת שלום בין אדם לחבירו וכנגדן °ד'ארבעה דברים שהן נפרעין
מן האדם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואילו הן ע"ז גילוי
עריות ש"ד ולשון הרע כנגד כולן ע"ז מניין °הכרת תכרת הנפש
ההיא עונה בה מה ת"ל עונה בה מלמד שהנפש נכרתת ועונה בה
וכתיב °אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב גילוי
עריות מניין °ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים
שפיכות

מסנפש נכרתת. בעו"כז ולכתי עונה בה למ"כב: חטאה גדולה. וש"מ דע"ז נקראת גדולה וגילוי עריות ושפ"ד

ביאורי הגר"א (כתב יד א')

ולחד כאמר כו'. פי' מתילו דייק דמשמע שנים: כבוד בעוכ"ז וחייס לעוכ"ב. פי' לדקה היינו עוכ"ז שהוא טוב יותר מעוכ"ב והוא זמן עביית המלוה כדתנן יפה שעה אחת של תורה ומעש"ע בעוכ"ז מכל חיי עוכ"ב: ת"ל

פירוש הרא"פ

מה טיבו הוא שלים לך מן ימוי. מה עובה הוא שלמה לך היום מה עשית לו שהוא עכשיו בא לנשק רגליך: ליזל לעק בי כנישתא ובזיתיה. לך ולועק עליו בבית הכנסת בפני רבים ובייסיה כדי שיחוזר ת"ל רבי יונתן ולמה לא כפיתי לזונו ת"ל וכופין ליה בתמיה ת"ל ועדיין אין אתה יודע זאת וצריך ללמדו דאם אין לאב ויש לבן שכופין אותו לזונו: שבשתיה. בד של כדם ומרקד לפני הכלות כדאיתא בכתובות בבלי: מבהית לן. כלומר מרעיד ומבזה ת"ח במעשה זאת: דדמך. שמת: ברת קלא. בת קול: בין ערסיה לציבורא. שהיה מפסיק אש כעין בד של כדם בינו לציבור: הייא. היינו דעמדה ליה לאכהא זקן מעשה שיבשתיה שעשה בחייו: רדיפה. רודף וכאן נמי נאמר רדיפה כולי: ות"ת. כנגד כולן ר"ל כנגד כל הטובה לא ישוו כנגד לימוד ת' של תורה: כל מצוותיה כלומר עשיית המלוה אינה כנגד לימוד התורה: מרטבון. שר ת' היה בימי רבי שבך שמו: מרגלי ת' מעימומין. מרגליות אחת שאין לה שומא ות"ל שלח לי שווה כמותה: פולר. מין מטבע: את דמיך. יכן: בהתהלכך תנחה אותך. סיפא דקרא ובשכבך תשמור עליך: כי לא דבר רק הוא מכם. ומתרגמינן לעיל ואם רק הוא מכם למה שאין אתם יגיעים בתורה: זה כיבוד אב. דכתיב ביה למען יאריכון ימיך: זו גמילות חסדים. שנאמר בה תאריכו ימיכם לעולם הבא כדכתיב רודף צדקה וחסד ימצא חיים לדקה וכבוד בעולם הזה וחיים לעולם הבא: הבאת שלום בין אדם לחבירו. ומייתי לה בהיקש מגמילות חסדים לעיל ת"ל כולה ש"מ שאוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא: שבשתיה. בד של כדם: ברת קלא. בת קול: ברת ערסיה. בין ערסיה לציבור: הייא. היינו דעמדה ליה לאכהא זקן מעשה שיבשתיה שעשה בחייו: רדיפה. רודף וכאן נמי נאמר רדיפה כולי: ות"ת. כנגד כולן ר"ל כנגד כל הטובה לא ישוו כנגד לימוד ת' של תורה: כל מצוותיה כלומר עשיית המלוה אינה כנגד לימוד התורה: מרטבון. שר ת' היה בימי רבי שבך שמו: מרגלי ת' מעימומין. מרגליות אחת שאין לה שומא ות"ל שלח לי שווה כמותה: פולר. מין מטבע: את דמיך. יכן: בהתהלכך תנחה אותך. סיפא דקרא ובשכבך תשמור עליך: כי לא דבר רק הוא מכם. ומתרגמינן לעיל ואם רק הוא מכם למה שאין אתם יגיעים בתורה: זה כיבוד אב. דכתיב ביה למען יאריכון ימיך: זו גמילות חסדים. שנאמר בה תאריכו ימיכם לעולם הבא דכתיב רודף צדקה וחסד ימצא חיים לדקה וכבוד בעולם הזה וחיים לעולם הבא: הבאת שלום בין אדם לחבירו. ומייתי לה בהיקש מגמילות חסדים לעיל ת"ל כולה ש"מ שאוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא:

ביאורי הגר"א (כתב יד ב')

שבידו יהא צריך לחזור על הפתחים בשביל עצמו וכו'. ובריסב"א קדושין "והביאו ראיה לדבריהם מדגרסינן בירושלמי תני רשב"י הכן מחזיר על הפתחים חייב לזון את אבותיו וכו'", ולהג"מ היתה כאן ב' אחרת ול"ל בהל' ממרים פ"ו ה"א כך איתא בתלמודא דילן וכו' אבל בירושלמי דמאה אפר רשב"י וכו' שאפילו אין לך כלום אתה צריך לשחון ברזיים בשבילו", ובתוס' קדושין ל"א ע"א ד"ה כבד "והיכא דלית ליה חייב לחזור על הפתחים לזון את אביו ואת אמו". אטימיסון. במערך: "פי' שאין לה ערך כי טימי בלשון יוני ערך והאלף

תשי"ר

תלמוד ירושלמי - ברכות, פאה עמוד מס' ה א - הודפס ע"י אוצר החכמה

מה טיבו הוא שלים לך מן ימוי בד"ו ר' יוחנן בד"ו מה טיבו הוה שלים לך מן יומוי. (שו"ב) קיבל לי על בריה דיזונניה אמרית ליה איזיל צעק בי כנישתא בד"ו קבל לי על בריה דיזונניה ואמרית ליה איזיל צור כנישתא. (שו"ג) כפיתיה בד"ו כפיתיניה (שו"ה) אמר ר' יונתן בד"ו בשם ר' יונתן. (שו"ט) מהדס בד"ו מקלס. (שו"י) ר"ז בד"ו רבי זעירא. (שו"יב) חסידים בד"ו חסדיא. (שו"יד) הייא דהדין בד"ו חיוי דדין. (שו"יז) נאמר כאן ורדיפה ונאמר להלן ורדיפה בד"ו נאמר רדיפה רדיפה. (שו"יח) אף הכא כן בד"ו ליתא ובכ"ר אף רדיפה שנאמר כאן כבוד בעולם הזה וכבוד לעולם הבא. (שו"יט) דחומין בד"ו תחומין. אינו שוה לדבר אחד של תורה בד"ו אינו שוה אפילו לדבר אחד מן התורה. (שוכ"ז) שלחי לך בד"ו שלחית לך. (שוכ"ה) ש"ד בד"ו ושפיכות דמים. (שוכ"ו) ועונה בה בד"ו ועונה עמה.

עין משפט נר מצוה

לג

א מיי' שם הלי' טו"ש שם הע"ף ה

לד

ב מיי' פי"ז מהלי' דעות הלי' ג

הגהות הגר"א

[א] מה טיבו מן יומוי צ"ל. ותיבות הוא שלים לך נמחקים.

[ב] ר' יעקב בר אחא צ"ל. ותיבת אתא נמחק.

[ג] א"ר יונתן כופין את הבן צ"ל ולא שכופין בשק.

[ד] אמרין חזו דהדין סבא צ"ל. ותיבת הייא נמחק.

[ה] חפצים אלו כו' כצ"ל. חפצים אלו דברי תורה נמחק.

גליון הש"ס

*) ארבעה דברים כו'. עיין בפירוש משניות להרמב"ם ז"ל בסבות פ"א ועיין בשנות אלי' כאן וע' פ"ז מדעות הלכה ג ומקורו מכאן.

שנוי נוסחאות

(שו"א) ר' ינאי מה טיבו הוא שלים לך מן ימוי בד"ו ר' ייני מה טיבו הוה שלים לך מן יומוי. (שו"ב) קיבל לי על בריה דיזונניה אמרית ליה איזיל צעק בי כנישתא בד"ו קבל לי על בריה דיזונניה ואמרית ליה איזיל צור כנישתא. (שו"ג) כפיתיה בד"ו כפיתיניה (שו"ה) אמר ר' יונתן בד"ו בשם ר' יונתן. (שו"ט) מהדס בד"ו מקלס. (שו"י) ר"ז בד"ו רבי זעירא. (שו"יב) חסידים בד"ו חסדיא. (שו"יד) הייא דהדין בד"ו חיוי דדין. (שו"יז) נאמר כאן ורדיפה ונאמר להלן ורדיפה בד"ו נאמר רדיפה רדיפה. (שו"יח) אף הכא כן בד"ו ליתא ובכ"ר אף רדיפה שנאמר כאן כבוד בעולם הזה וכבוד לעולם הבא. (שו"יט) דחומין בד"ו תחומין. אינו שוה לדבר אחד של תורה בד"ו אינו שוה אפילו לדבר אחד מן התורה. (שוכ"ז) שלחי לך בד"ו שלחית לך. (שוכ"ה) ש"ד בד"ו ושפיכות דמים. (שוכ"ו) ועונה בה בד"ו ועונה עמה.